

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . 6 frt — kr.

Félévre . 3 » — »

Negyedévre . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . 8 frt — kr.

Félévre . 4 » — »

Negyedévre . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . 5 » — »

Negyedévre . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr.

1890. Február 26.

(—a.) Magyarország újabb kori történelmében forduló pontot képez a fentebbi dátum, melyet nem ok nélkül tettünk gyászkeretbe. Új, gyászos korszak kezdetét jelenti az.

Az alapot, melyen Magyarország alkotmánya és kilencz százados dicső multja nyugszik, azt az alapot e napon kezdték ingatni, vajúni.

Csak egy csepp volt a kezdet, alig vették észre. De a csepp is kivájja a követ: gutta cavat lapidem. Hát még ha a cseppekől patak, folyó, tenger keletkezik!

Pedig idáig jutottunk öt esztendő alatt. Most már nem egy-két csepp, hanem valószínűs tenger áztatja, mossa, vájja, mozgatja az alapkövet: Magyarország keresztény jellegét. Ki tudja, meddig áll ellen?

Ma öt esztendeje jelent meg a hirdeti februári rendelet. Csáky Albin gróf írta alá, de Tisza Kálmán keze működött benne. Azon az emlékezetes minisztertanácson, melyen a nagy taktikus utólszor elnökölt, ő hajtotta keresztül a rendeletet. Két hét múlva lemondott, — örökségül hagyva utódainak a februári rendeletet. Jól tudta, hogy ez lesz a viszálykodás magva, meghozza majd a zavart, melyben az ő »nélkülözhetetlen« személye ismét előtérbe léphet.

Jól számított. Csakhamar megindult a csatározás. A közönség tudatára ébredt, hogy ez a rendelet a legnagyobb önkény eszköze, elkobozza a legszentebb jogot, a szülőknek természetadta jogát gyermekeik vallásos neveléséhez. — Ha az állam a bevett vagy elismert vallásokat egyformának tartja, ha megszüntette, elvette az ősi uralkodó vallásnak kiváltságait: mi jogon avatkozik bele, hogy a gyermek, kinek nem ő ad kenyeret protestáns legyen-e vagy katolikus? Ha meghal p. a protestáns vallásu apa, hogy kívánhatják a kath. vallásu anyától azt, hogy 8 éves

fiát abban a vallásban nevelje, melynek tanítását nem ismeri, vagy azokat téveseknek tartja, melytől szíve-lelke idegenkedik? És ha nem tudván tartani családját, bevételi fiát valamely kath. nevelőintézetbe, — mi jogon szakítja ki azt onnét a felekezeten állam? Talán kárpótolja őt és segíti gyermeke eltartásában?

A liberálizmus alapelve szerint a vallás magánügy, az államnak nem feladata a polgárok vallási meggyőződését szabályozni, hanem feladata a polgárok anyagi jólétét lehetővé tenni és előmozdítani. — Erre azonban nincsen gondjuk, — legfeljebb annyi, hogy súlyos adóval terheli meg alattvalóit.

Előállottak azután a jogtudósok. A legtekintélyesebbek közülük kimutatták, hogy a februári rendelet törvénytelen, hogy a miniszter túllépte hatáskörét, nincs joga kihágásnak minősíteni a keresztelési bizonylatok kiadásának megtagadását, mert a törvény (1879. XL. t.-cz. 1. §.) szerint »csupán valami rendőri tilalomnak vagy rendelkezésnek megszegését minősíthetik (a miniszterek) kihágásnak«, — nincs joga tehát azt büntetni sem.

Az alsó papság mint egy ember állott e törvénytelen rendelet ellen. Krisztusnak parancsolatát: »Elmenvén az egész világra tanítsatok minden nemzeteket, megkeresztelvén őket«... teljesíteni szigorú kötelessége, bármi történjék is. Ezt elmulasztani — hittagadás lenne.

Beismerjük, voltak egyesek, kik a mindenáron keresett béke kedvéért keresték a — modus vivendit. De belátták, hogy elfogadható modus vivendit keresni — hiába való fáradság, sikertelen törekvés.

Mikor aztán a büntetésekre került a sor, belátta az akkori kormány is, sőt maga a rendelet kibocsátója is, hogy a törvénytelen rendeletet végrehajtani lehetetlen, mert az a felekezetek közötti féltékenyen őrzött béke megzavarása és a kulturharc kezdete lenne. Belátták, de a helyett, hogy ezt az a nélkül is czélta-

lan*) és törvénytelen rendeletet visszavonták volna, radikális kurához folyamodtak.

Ki lett adva a jelszó, hogy meg kell törni a papság ellentállását. Komáromban pedig az ev. ref. zsinaton kimondották, hogy a protestantizmus érdeke azonos az állam érdekével, (ime a felekezeten állam!) támogatni kell tehát az államot törekvéseiben. Persze akkor még nem tudták, hogy hol fog megállani az eldobott kő? Csak az sarkalta őket, hogy ütünk egyet a katolikusokon; a távolabbi jövőben pedig előttük lebegett — a saecularizatio, a »testvéries osztzkodás.« Arra, hogy ebből még ő reájuk is származhatik baj, hogy elveszik az anyakönyveket, hogy áldozatul esik majd az általuk annyira féltett és védett LIII. §., hogy behozhatják a felekezetenküliséget is, — — — arra a nagy csatakedvben nem is gondoltak.

A liberálizmus szívesen fogadta természetszerű szövetségesének felajánlott támogatását. Elvállalt programját, az állami közigazgatást és a valuta rendezést nem tudta kivinni, a hatalmat pedig nem akarta kiadni, elfogadta hát a komáromi programot, annyival is inkább, mert számított a radikális pártok támogatására.

De a számításból kifelejtett egyet. Kifelejtette azt, hogy a megindult egyházpolitikai harc és az ennek érdekében kifejtett óriási terrorizmus öntudatra ébresztheti a szunynyadó katolikusokat. Mikor pedig az ébredés jeleit látták, azt gondolták, hogy elég lesz a régi kopott fegyver, melyre Voltaire tanította őket: a rágalmazás. Elég lesz csak rájuk kiáltani, hogy »hazafiatalnok, bujogatók, népámitók, népbutítók, klerikális csürhe, csőcselék, ultramontánok, feudálisok« stb. stb.

Ez egyszer azonban nem használt a

*) Czelálan volt a febr. rendelet, mert bevallott célja lett volna: megóvni a kisebbségben levő protestánsokat az elkeresztelésétől; ámde számszerint kimutatták (Bogisich könyve), hogy odaát, a protestánsoknál éppen úgy üzték az elkeresztelést, mint a katolikusoknál.

rég kipróbált fegyver. Az akció — reakciót szült. Az a nép, mely eddig nyugodtan tűrte, hogy vele mint barommal bánjanak, mely szó nélkül nézte, mikor a végrehajtó párnáját elvitte, melynek ajkára a kétségbeesztő nyomor sem adott, panasz szót, az a nép megmozdult, mikor hitét veszedelemben látta.

Az áldatlan harcokat okozott februári rendelet ötödik évfordulóján már szervezett csatasorban áll a nép, hogy megvédje egyetlen kincsét, hitét. Ez egyetlen vívmánya a februári rendeletnek.

A harcz pedig mind nagyobb mérvet ölt. A közjogi és nemzetiségi viták elsimulnak és minden erő csak a körülöszpontosul: hogy Magyarország a jövő ezredévben keresztény legyen-e vagy pogány?

A főrendiház munkaprogramja.

A főrendiház hivatala a következő körlevelet küldte szét:

A főrendiház távollevő tagjai szíves tájékoztató végett az elnökség által tiszteletteljesen értesítettnek, hogy a főrendiházban ez évi március hó 11-én és a reá következő napokon előreláthatólag az 1895. évi állami költségvetésről; azután a vallás szabad gyakorlatairól és az izraelita vallásról szóló törvényjavaslatok érdemleg fognak tárgyalatni.

A képviselőház munkarendje.

Az appropriacionális vita befejezése után a pénztári készletekről szóló törvényjavaslat és ezzel kapcsolatosan a Vaskapu-szabályozásra szükséges összegek kölcsönfelvétele fog tárgyalatni. Ez a kölcsön különben egyelőre nem fog fölvetetni és csak ez év második felében fog aláírásra bocsátatni.

A hercegprímás és a néppárt.

Saját multkori e című, a legilletékesebb forrásból merített közleményünk kapcsán, pótlólag itt adjuk a »Féjermegyei Napló« következő kijelentését:

Abban a helyzetben vagyunk, hogy a negatív czáfolatnak pozitív alakot adhatunk. El-

tekintve ugyanis attól, hogy úgy a hercegprímás, mint a néppárt a budapesti és különösen a székesfejervári kath. nagygyűléseken elfogadott határozati javaslatok alapján áll, hogy tehát a kettő között mindenben teljes összhang létezik: úgy vagyunk értesülve, hogy Esztergomban a legközelebbi általános képviselőválasztások alkalmával az esztergomi káptalanak egy, politikai multtal bíró és már Vaszary Kolos hercegprímás alatt kanonokká kinevezett tagja fog fellépni képviselőjelöltnek, még pedig a néppárti program alapján.

A néppárt szervezkedése.

Mindenfelől öröndetes hírek érkeznek a néppárt szervezkedéséről. Legutóbb közöltük, milyen lelkesen folyik a munka erre pézve Pozsony, Baranya, Veszprém, Bars, Bács bodrog és Nyitra megyékben. Pótlólag most a következőket jelenthetjük.

A néppárt szervezkedése Csongrádon, Szatmárról, Fehértemplomban és Kun-Félegyházán buzgón és serényen folyik, s a nép nagy lelkesedéssel veszi tudomásul és teszi magáévá a néppárt programját.

Továbbá Erdélyben számos helyen, de különösen Gyulafejervárról a népsűrűen tart összejöveteleket, melyeken hasonlóan lelkesedéssel fejtegetik és fogadják el a néppárti programot.

Legújában Köpecsényben megalakult a mosonmegyei néppárt, s a további teendőkre egy bizottság küldetett ki.

A függetlenségi párt válsága.

A függetlenségi és 48-as párt fölbonlott véglegesen. A leszavazott Juszti hűvel kilépett a régi pártból s magukat ohajtják tekinteni az igazi 48-asoknak, mintha bizony a kormány föltétlen támogatása erre jogot, vagy legalább czímet is adna. A Juszti lakásán tartott értekezleten Juszti fölkérték a pártelnökség megtartására s elhatározták, hogy a választókhöz manifestumot intéznek. S egyszersmint tudatták elhatározásukat az Ugron-Polónyi párttal. A nyilatkozat így hangzik:

Tisztelt alelnök ur!

Mi alulírottak, mint az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt tagjai, eddig vallott programunk változatlan fentartásával és eddig követett irányunkhoz való hű ragaszkodásunk kijelentése mellett ezennel kinyilatkoztatjuk, hogy nem maradhatunk ama kör kötelekben, melynek többsége a februárius 22-én tartott pártértekezleten megtagadta a hozzájárulást ama indítványhoz, mely a függetlenségi és 48-as párt programjának megalkuvás nélküli

fentartását mondta ki s az 1848-ki törvényhozás nagy elveit kívánta a párt működésében jövőre is irányadóul tekinteni, s mely indítvány az eme elvekhez való szigorú ragaszkodást jövőre a párt minden tagjára nézve pártkérdésül jelentette ki.

Budapest, 1895. febr. 23.

Justh Gyula, Thaly Kálmán, Isaák Dezső, Csávolszky Lajos, Helfy Ignác, Farkas Balázs, Olay Lajos, Madarász Imre, Rigó Lajos, Gencsy Albert, Haviár Dániel, Boda Vilmos megbízásából Thaly Kálmán, Benitzky Miksa, Kiss Albert, Lakatos Miklós, Bornemisza István, Benitzky Árpád, Szemere Huba, Endrey Gyula, Meskó László, Pogány Sándor, Papp Elek megbízásából Kiss Albert, Nánassy Odön, Bakó István, Kállay Leopold, Noszlópy Gyula, Veress József, Konkoly Thege József megbízásából Benitzky Árpád, Tóth János, Mülek Lajos megbízásából Justh Gyula, Illyés Bálint, Matkovics Tivadar, Komjáthy Béla.

Eötvös Károly és az anyakönyvvezetés nyelve.

(—a.) Nagy haragra lobbant Eötvös Károly, a függetlenségi kormány párt vezére, hogy a néppárt első képviselője még beszélni is mérészt a tisztelt házban. Haragjában rögtönösen válaszolt is Zelenyáknak. Válaszának legnagyobb része csak »szálló ige«, elkoptatott frázis. Egy azonban látszólag új benne, az t. i. hogy »vegye tudomásul a tisztelt néppárt, hogy addig, míg az állami anyakönyvek életbe nem lépnek, mindenféle idegen nyelveken vezetik az anyakönyveket. Az az állam, mely a maga iránti köteleseit teljesíteni akarja, ilyen állapotokat nem tűrhet.« — Félreértések kikerülése végett kijelentjük, hogy nálunk már régóta magyarul vezetnek az anyakönyveket. Öszintén ohajtjuk egyuttal, hogy mindenütt magyarul vezessék. Állami oklevél érvényével bír az anyakönyv, vezessék hát az állam nyelvén.

De ki az oka, hogy nem így történt? Talán csak nem a most keletkezett néppárt? Az 1836. évi III. t. cz. 4. §-a már elrendelte, hogy ahol magyar a szónoklat nyelve, az anyakönyv is magyar legyen. Azt még értjük, hogy a Bach-rendszer vissza állította a latin nyelvet; — de miért bizta az 1868. 44. t. cz. 14. §-a az anyakönyvvezetés nyelvének meghatározását az egyházi felsőségekre? Talán csak nem a néppárt vitte keresztül? A liberális párt mulasztása, gyengesége, büne ez is. És ha csak ez a baj, úgy kár évenként milliókkal terhelni a lakosságot a polgári anyakönyvvezetés behozatala által. Tessék egyszerűen törvénybe tenni, hogy »az anyakönyvvezetés az állam nyelvén történik.« Ez olcsóbb lenne, sőt semmibe sem kerülne és hasonlíthatatlanul jobb lenne.

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Koronás halottak országában.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Képzeljünk egy közép nagyságú négyszegletes teret, merő évszázados, szürke v. hamuszín házakkal. Egyetlen disze egy szép nyilvános kut, a közepén, a halhatatlan Donner Rafael allegorikus szobraival. Legtöbbször az egész téren meghallani a víz csobogását, melyet a középső alak körül terjeszkedő kis puttile, s a medencze szélén ülő óriási alakok fecskendeznek az ezer meg ezer vízfodorral örökké ingó mozgó víztükörre. Meghallani, oly nagy a esönd, az egykori, már 1268-ban említett liszt piaczon, hol a bécsi kongresszus idejében is még nagy és fényes udvari ünnepélyek zsvaja zugott. Manapság csak kétszer népesül meg e tér; évenként Urnapján, amikor itt e helyen a Schwarzenberg palota előtt emelkedik a fényes oltár; itt vonul végig a diszes körmenet, az oltár előtti sátorban térdel, hódol Magyarország és Ausztria fejedelme a királyok királya előtt. Ez az egyik alkalom. A másik nagyon szomorú; de ott is Jézus, az élet és halál Ura előtt hódolnak a Habsburgok. A szerény, igénytelen kis templom előtt megáll a gyászkoesi, s aki fényben, hatalomban élt; akinek országok, népek koronái diszíték fejét, itt e esöndes, szűk helyen talál pihenőt.

II. Mátyás, az erélyes, a hatalmas, ki magához ragadta az egész osztrák-magyar birodalom kormányát, hogy gyöngé bátyja helyett uralkodjék, élete utolsó tört reményekkel, bánattal terhes éveiben emeltette magának s utódainak ezt a kis lakást. 1619-ben ott nyugodott már ő is, lenn a sirboltban, melyet utódai II. Ferdinánd I. Leopold időközönként meg-megnagyobbítottak, de mely ma is elég szűk nyugvóhely ama nagy fejedelem utódai számára, ki nek birodalmában nem nyugodott le a nap sohasem. Temetőben, ahol ezer meg ezer virág nyílik, madár dalol, ahol a megholtak porából új élet fakad, ahol mosolygó ég borul fölénk, napsugár fénye játszik zöldelő lombokon, nem érezhetjük úgy a halál, az enyészet hideg lehelletét, mint itt a föld alatt. Sohasem feledem el a pillanatot, midőn először voltam császárok és királyok néma társaságában. Herkulesi temető kapuczinus vezette le kis seregünket, egy viaszgyertya halavány fényénél szűk, hideg, nedves lépcsőkön. Alacsony, alig két ember szélességű folyosón haladtunk. Jobbra-balra császárok, királyok II. Mátyástól kezdve; majd magasabb, szélesebb, világosabb, boltíves csarnokokba értünk, ezek a mult és jelen század Habsburgjai; végre egy nagy s négyszögletes terembe. Hatalmas sarcophag emelkedett a közepén. A nagy kapuczinus meglepetésünkre magyarul szólalt meg: Mária Terézia 16 gyermekével. A nagy királynő ritka gyöngédséggel, hűséggel szerette férjét; az ő szívéből fakadt e remekmű eszméje, hogy vál-

hatott volna meg a halálban attól, akivel az életben a legszentebb, legtisztább érzelmek kötékeivel fűződött? A siremlék, Moll Ferdinánd remeke, már 1756-ban a házastársak életében készen állott. A költői formszépségen kívül a gondolatok világos, első pillanatra szembeszökő symbolikája az, amely e szoborművet maradandó becsűvé teszi. A hatalmas asszony, igazi »mulier fortis« baljával kardját markolja, annak jeléül, hogy szent örökségét a félvilággal szemben is megtudta védelmezni. Ferencz egyik kezével a császári jogart tartja; másik keze gyöngéden érinti az osztrák kormánypálcát, mint akivel szerető hitvese mindent, még amihez szorosan véve joga sem lett volna a szeretet bőkezűségével megosztott. Egy genius árnyalja be az egész groupe-ot, borostyánt tartva följük a mulhatatlan dicsőség borostyánját, a halhatatlanságát; mert ők a hálás népek szívében is élni fognak mindenkoron. — Csudás elevenség nyilvánul a fejedelmi személyek féltettel fölemelkedő, félig fekvő alakjaiban.

Ez a siremlék nemcsak nagyságával uralkodik itt a halál birodalmában!

Minő emlékek fájó érzelmek támadnak egyik-másik koporsó láttára. Mennyi nemes törekvést, jobb ügyre méltó buzgalmat temet II. József, Miksa mexikói császár és az a ma is vérző, ma is fájó gyógyíthatatlan seb, Rudolf trónörökös sarcophagja magába! Nem a nyilvános, nem az irányzatos, hanem az az igazi, megvesztegethetetlen, emberi tekintete-

Schlauch Lőrincz bibornok beszéde.

A budapesti általános poliklinika egyesületnek ez évi közgyűlését, február 24-én vasárnapon d. e. 11 órakor a régi városház nagy tanácstermében szép színum és nagyon előkelő közönség jelenlétében, Schlauch Lőrincz bibornok mint védnökhelyettes a következő, nagy hatást gyakorolt beszéddel nyitotta meg:

T. közgyűlés!

Tisztelettel üdvözlöm a poliklinika egyetemes tagjait és köszönetem fejezem ki ama kitüntetésért, melyben azáltal részesítettek, hogy ismét a közgyűlés vezetésére meghívni méltóztattak.

Szívesen engedtem e meghívásnak, mert társadalmi állásomban éppen azon feladat képezi kötelességeimnek egyik, bizonyára legnevesebb részét: értem a felebaráti szeretetnek a szenvedő emberiség irányában való gyakorlását, melynek szolgálatába állott egyetünk akkor, midőn az Európa nagyobb városaiban oly üdvösen működő poliklinikák példájára az ambulans betegek ingyen kezelését és részben a szegényeknek ingyen gyógyszerrel való ellátását tűzte ki célul.

Miként felelt meg eddigelé a várakozásnak? mutatja tömeges vándorlása a szenvedőknek, kik felkeresik egyetünk házukat; mutatja az orvosjelöltek nagy száma, kik rendes tanulmányaik mellett itt keresnek gyakorlati utmutatást és theoretikus ismereteiket a tapasztalással kiegészíteni kívánják; mutatja végül az, hogy már ismét tágabb helyiségre, vagy éppen az egyet tulajdonát képező ház vételére kellett gondolkunk, hogy a mindinkább növekedő szükségletnek megfelelhessünk.

Magam is tanuja voltam e tevékeny életnek, midőn az egyet falai közt a vezető orvosok szíves kalauzálása mellett teremről terembe menve láttam a szenvedés nyomorát, de láttam egyszersmind orvosaink önfeláldozó működését. Tanuja volt e pezsgő életnek maga, egyetünk fővédnöke József főherceg Ő Fensége is, ki meghatottan adott kifejezést magas előismerésének az ott látottak felett. Azt hiszem, csak a közgyűlés intenciójának felek meg, midőn Ő Fenségének magas látogatásáért e nyilvános helyen is mély köszönetünket fejezem ki.

Egyetünk kezdete nagyon szerény volt. Nehány lelkes orvos indította meg, kik megfigyelve Budapest fővárosnak egészségi és szegénységi viszonyait, kísérletképen saját körükben ingyen szolgálatukat felajánlották a szenvedők javára.

A kísérletnek sikere az eszmének egészséges voltát bizonyította. Nem is lehetett másképp. Ugyanis nagyobb városokban, hol a gazdag-

ket nem ismerő történet muzsája följegyezte, akármit irtak, akár hogy szépitgettek, följegyezte, akármit titkoltak, hogy egyik másik nagy ember életét éppen az az igazi keresztény, földi szempontokon fölüllemelkedő vallásos, erkölcsös szellem hiánya tette sokszor dicstelen tragédiává, amely szellem egy Mária Terézia életét éposszá emelte...

A derék nem fél az idők mohától.

A koporsóból kitör és eget kér... Mi nagy asszonyunk, ki ott Pozsony ormán lovagias őseinkkel feledtetted a múlt ezer fájó sérelmét, ki nőiséged ellenállhatatlan varázsával, tiszta szent fájdalommal, anyaságod bűbájával, hited rendíthetetlen erejével dynasztikussá, lovagjaiddá változtattad a kurucok unokáit, ki a föld nyomoru népét úgy szeretted, zsarnokai ellen anyai szárnyaiddal oltalmazád, ki nem a magad, Isten dicsőségének emeltél fényes csarnokot, ki az Encyclopaedia Voltaire Rousseau, az elvetemült, a trónok biborát szennyező Venusok századában a keresztényi, a női, a hitvesi, az anyai szent erények, a tiszta naiv érzelmek elragadó képét nyújtottad: mily nagy vagy a koronás halottak országában! Lebegjen a te áldó szellemed fölséges unokáid fölött, hogy a trónok és népek boldogságának virágzásának legfőbb, nélkülözhetetlen támaszát, a szent, a boldogító hitet szívvel lélekkel védelmezzék.

Dr. N. Gy.

ság és szegénység közti különbség oly kirívóan mutatkozik, kirívóbban mint a vidéken, — városokban, hol a népesség nagyobb tömörülése folytán a betegségek is a legkülönbözőbb alakban jelentkeznek, amint tág tere nyílik a jótékony-ság gyakorlásának, úgy hálás munkaköre lehet az orvosok tevékenységének a gazdagoknál és szegényeknél egyaránt. A gazdagok sem lévén megkímélve a szenvedésektől, az orvosi tudománynak itt is bő alkalma van ugyan a betegségek ezernyi jelenségeivel szemben gyakorlati és elméleti ismereteit érvényesíteni. De itt a jólét, ha csak viszonylagos is, elég módot nyújt a szenvedés enyhítésére és a gyógykezelés költiségeinek fedezésére; — az orvos tevékenysége tehát sokban meg van könnyítve. Mindez hiányzik a szegénységnél.

Kényelmetlen vagy éppen egészségtelen lakás, sokszor több család, vagy egy nagy család egyetlen szobában összezsúfolva, a tiszta levegőnek majdnem teljes hiánya, de leginkább a tehetetlenség, hogy az orvost díjazzák és az orvosságokat beszerezzék, — mindez fokozza, sokszorozza a szenvedéseket és a helyzetet majdnem tűrhetetlenné teszi. Azt sem lehet tagadni, hogy a hatóságai hygienikus intézkedések többnyire a szegénység miatt szenvednek hajótörést.

Mily nemes tehát a cél, melyet egyetünk maga elé tűzött.

Leszállani a szenvedőkhöz s őket felkarolni, hogy kevésbé érezzék mostoha helyzetüket, ellenben, hogy a társadalom kebelén fölmelegedvén érezzék, miként van egy magasabb kapcsolás, — mely az embert az emberhez fűzi, — mint a jog és kötelesség, van fenségesebb elv, mely a jótékony-ságban érvényesül, — mint a humanizmus; — sőt érezzék, hogy mindezen felül áll egy eszme, mely nem phrasis, nem földi termék, nem emberi mű, hanem az égnek szülöttje, mely égi tűzével melegít, egy örök princípiumra vezet vissza, ama princípiumra, melyen a mai társadalom épült, mely ennek ma már létfeltételét képezi, mert ha nélküle élne is a társadalom, élete sivár volna kihalván abból az idealizmus. És ez: »a keresztényi charitas.«

Minden jótékony-sági törekvés, vagy szövetkezés és egyesület, mindannyi öntudatlanul ez eszmének hódol.

A szegénység növekszik a pauperismus réme terjeszkedik, szociális bajaink nagyok, sőt soha sem voltak oly nagyok, az ellentétek soha oly kirívóak, a kenyéririgység soha oly könyörületlen, a pénzvágy soha sem volt oly kíméletlen, mint ma. Egy van, mely előtt mindenki fejet hajt, mely ellen felszólalni senki sem mer, s a melyet nyílt homlokkal vall az őszinte és mézes mosollyal hirdet a képmutató; és ez az isteni charitas.

Szegénység és betegség — ama két seb, melyben a társadalom szenved, szenvedett mindig, szenvedni fog mindenha. Nem képzelhető korszak, melyben e két seb teljesen behegedne. Az irás: »pauperes semper habebitis vobiscum« a világ végeig igaz marad; a betegségek pedig azon arányban változnak, amint a társadalom egészséges vagy beteg.

Százados törekvések nem tudták megszüntetni a társadalmi nyomort, törvényhozások hasztalanul fáradoztak abban. Nemzetgazdasági teoriák itt nem segítenek, mert az élet nem teoriák szerint fejlődik; emberbaráti phrasisokkal fölré lehet vezetni a könnyenhivókat, de sem a betegségeket gyógyítani, sem a szegénységet megszüntetni nem lehet.

Ha lehetne közelebb hozni egymáshoz az osztályokat; ha lehetne kiküszöbölni a vagyonságból azt, ami benne önző és szívtelen, a szegénységből pedig azt, ami igazságtalan és irigy; ha a nagyvárosi inger helyébe lépne a nemes ambitio, mely viszont abba helyezné dicsőségét, hogy mások boldogításában találja önboldogságát; — ha lehetne megértetni az emberekkel, hogy az egyenlőtlenségnek oka természetesen és első sorban a szellemi és erkölcsi tehetségek, a szorgalom, a munkásság minőségében és mennyiségében rejlik; — ha a lelkekbe a méltányosság érzetét, a szellemekbe nyugalmat és békét, a szívekbe pedig bizalmat és reményt lehetne varázsolni: — akkor a társadalmi nyomor enyhítésére nagy munkát lehetne végezni.

De mindezek erkölcsi tényezők, melyeket törvényekkel, politikai axiomákkal, nemzetgazdasági rendszerekkel, coercitiv eszközökkel helyettesíteni vagy nélkülözhetővé tenni nem lehet.

A beteg társadalmat magának a társadalomnak kell meggyógyítania. És itt első helyen áll a »keresztény charitas« szolgálatában álló jótékony-ság. Nincsen a társadalmi életben pont, nincsen pillanat, nincsen foglalkozás, nincsen az életnek lüktetése, amelyben közvetlenül vagy közvetve az emberi salaktól megtisztult »charitas«, mint mentő őrangyal nem fejthetné ki fentartó, életető, boldogító tevékenységét és üdvös befolyását.

Ily szempontból ítélem meg t. közgyűlés! a jótékony-ságot, bármily alakban és módon jelentkezék is. A természetes jó tettben is keresem az isteni mozzanatot, mert egyáltalán nem tudom az embert Istentől elszakítani.

Ily szempontból ítélem meg mai társadalmunkat is. Itt is keresem az istenit. S habár az anyagi élvezetek utáni vágy óriási hatalmat gyakorol a szellemekre és ijjesztően hajtja őket az örvény felé; de ahol a »keresztény karitas« öröklik s a szíveket önkéntelenül is a jótékony-ság terére vezeti; ahol az erkölcsi tényezők még ily erővel nyilvánulnak és hatnak: ott az »istenit« még nem halt ki. Ebben rejlik a jobbknak hite és reménye, mert ez az, ami a beteg társadalom regenerációjában a leghatalmasabb tényezőként fog szerepelni, előbb megszüntetvén az erkölcsi nyomort, ami maga után fogja vonni az anyagi javulást. Oly szociális lét, mely a földi boldogságnak teljét foglalná magában, — nincsen. De ami az együttlét visszasságait a legcsekélyebb arányokra leszállítsa, az csak oly egészséges társadalomban lehetséges, hol a szeretetnek kölcsönössége uralkodik.

Ily szempontból ítélem meg egyesületünket is; mert oly téren mozog, hol a tevékeny szeretetnek legszebb gyümölcsei teremnek, de egyszersmind teremnek a legbecesebb babérok, annál becsesebbek, minél nagyobb az önzetlenség azoknál, akik adnak és tesznek, minél tisztább a forrás, melyből csergedez az áldozatkészség s minél szentebb a cél, melynek elérésére törekszik.

Még hátra van, hogy elnök urnak Ő Excelenciájának a magas uri hölgyeknek és intézetünk buzgó orvosainak meleg köszönetet mondjak becses érdeklődésükért és kegyes támogatásukért.

Ezzel a közgyűlést megnyitom.

Jelen voltak: Perczel és Wlassics miniszterek, gróf Csáky Albiné és gróf Károlyi Istvánné, mint a hölgybizottság elnökei, gróf Szápáry István elnök, gróf Apponyi Albert és Falk Miksa alelnökök, a hölgybizottság teljes számban, s előkelő hölgy és férfi vendégkoszoru.

Lapszemle.

Budapest, 1895. február 25.

A Magyar Állam szerint a néppárti eszmének a válság nagy hasznára lesz s egyszersmind kiküszöbölte a néppárt megalakításánál a közjogi alap felvételével elkövetett hibát. A választók most már szabadon követhetik meggyőződésüket, hogy az új pártalakulásnak magyarázatát az egyházpolitika ellen való küzdelem képezze.

A Hazánk a Bánffy beszédéről ír s azt rendkívül gyengének tartja minden szempontból.

A Pesti Hírlap Ugron és Polónyi ellen támad, kik a 48-as pártban a válságot előidézték s bevitték a romlást abba a pártba, mely mindig a liberális eszmékért élt.

A Pesti Napló a 48-as pártnak elvi alapul való kettő válását természetes megoldásnak tekinti; de egyúttal praktikus czáfolatnak is minden közjogi pártalakulás életképessége ellen. Ugyanaz a törvény, mely a függetlenségi párt közjogi erejét megbontja, éppen nem teszi kecségtetővé a kiegyezési eszme hiveinek elvi alap nélkül egy párt kötelékbe erőszakolását.

A Budapesti Hírlap kételkedik a Bánffy-miniszterelnök azon kijelentésében, mely szerint ő csak azért akarta a fuziót, habár erre sem a szabadelvű pártnak sem a kormánynak szüksége nincs, mivel ezt Szapáry a parlamentben multkor szóba hozta. Ilyen a valószínűség legkisebb látszatát is nélkülöző mondások nem valók egy kormányelnök szájába. Bánffy utolsó képviselője annak a rendszernek, melyet 2 évtizeden át folytattak a magyar miniszterelnökök. Ez a rendszer pedig a valuta rendezésén kívül, semmiféle javát elő nem mozdította az országnak. Azért tehát végkép szakítani kell vele.

Az Egyetértés Ugron Gábor és a vele egyeztetők ellen támad, kik szerinte megbontották a 48-as párt egységét s kiknek működését már régóta rossz szemmel nézték az igazi függetlenségi eszmétől áthatott párttagok.

A Nemzeti Ujság Bánffynak tegnapi esti képviselőházi beszédéről ír s kimutatja, hogy a miniszterelnöknek nemesak hogy szónoki képessége nincs, de még gondolkozni sem tud s így nagyon kevés reménye van az országnak arra, hogy Bánffy jó miniszterelnök lesz.

A Magyarország a tegnapi döntésről ír, mely egészen fölvillanyozta a függetlenségi és a 48-as párt tagjait. Fellett emelve a függetlenségi eszmének lehanyaglott zászlója. Az ellenzéki szellem visszatért a pártba s a párt egésze a legnagyobb reményekkel megy bele a parlamenti küzdelmekbe.

A Nemzet Bánffy Dezső miniszterelnök beszédjéről ír. — Ez a beszéd sem tartalmát, sem forma bevégeztségét tekintve, nem számítható a politikai nagy szónoklatok közé. A miniszterelnöknek nem is a szónoki babérokért való versengés volt célja. — Az egyenes jellemű politikusként a becsületes államférfiúnak megnyilatkozása volt. Őszinte reveláció a mely a hatást nem a szavakban keresi, de a mondottak igazságában.

A Magyar Hírlap szerint a miniszterelnöknek tegnapi beszéde nem volt ugyan mestermű, de igazi és őszinte volt s garanciát nyújtott arra, hogy Bánffynak határozott szándéka programjában kifejtett elveit megvalósítani.

A Neues Pester Journal arról a harcáról ír, melyet az ellenzék most a kormány ellen indított, hogy azt minél hamarabb lejárassa.

A Pester Lloyd Schönborn bibornoknak római utjáról és céljairól ír.

NAPTAR.

— Február 26. —

Kedd, Róm. kath. Sándor. Prot. Sándor. Gör. kel. febr. 14. Maro. Izrael Adar 2.
Nap kel 6 óra 31 p., nyug. 5 óra 24 perc. Hold kelt 7 óra 9 p. nyug. 7 óra 23 perczkor.

Február 26. A biharmegyei takarékpénztár rendkívüli közgyűlése.

„ 26. Zenekedvelők álarozos sétahangversenye a Fekete Sasban.

Márcz. 3. A Szigligeti-társaság közgyűlése.

„ 7. A bihar-körösvölgyi takarékpénztár közgyűlése.

„ 10. A nagyvárad takarékpénztár közgyűlése.

„ 13. A »Szabadság« sajtópöre.

„ 14. Turólla Emma hangversenye a Sasban.

„ 16. Zenekedvelők philharmoniai hangversenye a Sasban.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Sonnenfeld Adolf papírkereskedésében Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papírkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papírkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

A kishitűek.

Rendes rovatot lehetne manapság nyitni az öngyilkosságok krónikájának, oly nagy mértékben elszaporodtak a kishitűek.

Angolországban az öngyilkosságot büntetnek minősítik s ha valaki öngyilkossági kísérletet követ el és élve marad, törvényszék elé állítják és gyilkosság kísérletéért többé-kevésbé súlyos büntetésre ítélik. A napokban egy fiatal özvegy állott a rochesteri törvényszék előtt, mert öngyilkossági kísérletet követett el. A tárgyalás alatt azzal védekezett, hogy a nyomor birta a végzetes lépésre és hogy míg tehetette becsülettel harczolt a megélhetés gondjaival. Ismerősei ugyanily értelemben tanuskodtak mellette, a mi a hallgatóság egyik tagját annyira meghatotta, hogy azonnal megkérte az özvegy kezét. Az asszony igent mondott, a bíró pedig egy napi fogságra ítélte.

Ha minden rossz szándéknak, ilyen vége volna, akkor még nem kellene feljajdulni, de mikor majd mindennap találkozunk az alább itt közölt, különféle variációkban fel-felbukkanó istentelen cselekedetekkel, lehetetlen elítélni nem nyilatkozni az ilyen halottakról: Tessék olvasni:

* Öngyilkosság a bálteremben. Szász Károly nagykikindai vendéglős 16 éves leánya egyike volt a legszebb nőknek, sokan udvaroltak, sokan keresték a barátságát, de ő bizonyos lemondással kerülte a férfiakat. A vendéglőjükből van a bálterem, a hol a falu mulatságait szokták tartani. Be-beült a bálterembe és ott, a mint a fiatalág vigadozását elnézte, nagyokat sóhajtott és nem egyszer könyes szemekkel hagyta el a termet. A mult héten azután egy napon önkívületen hozták ki a bál teremből. A beteg lelkű leány bevallotta, hogy öngyilkossági szándékából gyufaoldatot ivott. Sokat fagadtak tetteinek oka miatt. Akkor aztán így sóhajtott fel: — Anyámnak két házát prédálta el apám, mégis rosszul bánik velem; nekem most már egy házam nincs, milyen bánásmódban részesít majd engem az uram?

* Egy Gyurkovics-lány tragédiája. Selmeczbányán egy gyönyörű leányba, Gyurkovics Erzsibe, bele szeretett egy kereskedő és vonzalma viszonzására talált. Az imádó azonban a hónapokon át tartott viszonyt felbontotta s máshoz pártolt. Ezt a hűtlenséget a szép leány nem bírta elviselni, mérget ivott és három napig tartó iszonyu kínok között kimúlt. A magát halálra szánt leánynak rendkívüli lelkiereje mellett tanuskodik az, hogy sem hozzátartozói, sem kezelő orvosai előtt nem árulta el tettét. Csak a boncolás konstatálta a foszfor-mérgezést, mely halálát okozta.

* Öngyilkos nazarénus. Kőssa Dancsi Miklós, hadházi nazarénus ugyancsak csekély ok vitte az öngyilkosságra. Fekete Miklós ottani lakostól 75 frton hitelbe vett egy lovat, abban a reményben, hogy nyereggel eladhassa. A spekuláció azonban nem ütött be. Elvitte ugyan a lovat több vásárra, de sehol sem ígérték többet 45 frtnál. Nagy busan beállított az eladóhoz, kérve, hogy ne kívánja kárát és engedje el az árkülönbséget. Fekete nem volt hajlandó 15 frtnál többet elengedni. — Kőssa, ugy látszik, nem volt megelégedve az eredménnyel, haza ballagott, igazhitű (?) nazarénushoz illően megimádkozott, aztán felment a padlásra és egy kötéllel kapcsolatot létesített a nyaka és egy gerenda között. — Mire megtalálták, teste már kihült.

* Hushagyó kedd. Ma van az utolsó napja a farsangnak. Elég hosszú volt, nem panaszkodhatunk; városunkban is volt farsangolás, multság elég. De ma vége szakad s holnap kezdődik a bűnbánat ideje, a nagy böjt. Farsang három utolsó napján a kath. egyház — ellensúlyozásául az e napokon elkövetett bűnöknek — imádásra teszi ki a szentséget, az Üdvözítő testét. Városunkban az újárósi plébánia templomban tartják ezen ájtatosságot, melynek este 7 órakor lesz vége. Azután megkezdődik az utolsó bál — éjfélkor pedig megkezdül a Szt. László templom harangja, jelenti hogy itt az idő, a komoly munka, a magába szállás ideje.

* Requiem Albrecht főherczegért. Néhaj Albrecht főherczeg lelki üdvéért a helybeli katonai állomásparancsnokság február 28-án délelőtt 10 órakor a lat. szert. székesegyházban — mint már említettük — gyászistentiszteletet tartat; melyre a polgári hatóságokat tegnap átiratilag meghívta.

* Galimberty bibornokot Rómában sétakocsizásakor lovai elragadták, de a bibornok és titkára még idejekorán kiugrottak a kocsiból.

* Gr. Korniss Emil nyugalomban. Gr.

Korniss Emil belügyminiszteri osztálytanácsos február hó végével ideiglenes nyugalomba lépett; ő felsége megengedte, hogy Kornissnak sok évi hű és buzgó szolgálata fejében legmagasabb elismerése nyilváníttassék. — Gr. Kornissnak nálunk is nagyon sok ismerőse és tisztelője van.

* Tessék okulni. Elszomorító dologról értesítenek lipótmezei Likavka községből. A községben annyira tulságosan fogyasztják a pálinkát, hogy csaknem minden ember tetemes adósságokba verte magát e miatt. Két év óta, amióta a koresmáros meghalt, ennek neje özv. Schulez Mórné, naponként a bíróság előtt áll, a hol állandóan 2—3 pálinkapere van. Annyira feltűnt ez a dolog, hogy az alsó-kubini pénzügyigazgatóság egy pénzügyőrt küldött a községbe, hogy írja össze azokat, a kiknek pálinka adósságaik vannak. Kitűnt, hogy Schuleznénak még mindig 10,149 forint követelése van, a mivel a nép tisztán az elfogyasztott szesztalokért tartozik. Az adósságok között sok már régi keletű, de törvény értelmében a koresmában fogyasztott ital árát bármikor is meg kell fizetni. Így aztán a nép kénytelen mindenét eladni, mert olyik 70—80, sőt 100 forintnál is többel tartozik. Nem egy szegény ember jutott már eddig is a pálinka miatt koldusbotra s valószínűleg még nagyon sokan áldozatul esnek ennek a rettenetes szenvedélynek.

* Miben nem enged a nő? Vannak dolgok, a mikben a nők egyaránt hajthatatlanok. Ezek a következők: A nő sohasem fogja elismerni, hogy nagyon erősen fűzi magát, hogy öltözködése tovább tart tíz percznél, hogy sokáig várta magát, hogy meggyőződése ellen beszélt, hogy nem idegenkedik egy kis pletykától, hogy szeretne férjhez menni, hogy több ruhát szeretne, mint a mennyi barátnőinek van, és mindennekeft, hogy neki nincs igaza.

* Harez a bálterembe. Készséggel elismerjük, hogy a nagyvárad önkéntes tűzoltóegylet vezetőségének lehet köszönni az anyagi gyarapodást, mely lehetővé tette, hogy a város támogatása mellett ezen üdvös és nélkülözhetetlen intézmény felvirágozzék. De midőn ezt készséggel elismerjük, kötelességünknek tartjuk őszintén kijelenteni, hogy azok a farsang végére rendezni szokott tűzoltóbálok olyan demoralizáló jellegűek, hogy ideje volna azok jóvedelmét teljesen törölni az egylet költségvetéséből. Mert mindenki tudja, hogy a tűzoltóbálokat csak azért rendezik, hogy pár száz forinttal nagyobb legyen évenként a bevétel. És a tapasztalat — különösen az alábbi eset — azt bizonyítja, hogy ezért a pár száz forintért erkölcsileg kiszámíthatlan sokat veszítünk. Okot adunk a rendőrségnek, hogy a közérkölciség és közrend érdekében bevonuljon arra a parketre, ahol a tisztesség és az ártatlanság keresett mulatságot még pár nappal ezelőtt. Tessék ezeket a bálokat elhagyni és szívesebben fogja tenni a város minden polgára, ha azt az egyleti költségvetésben felvett 400—500 frt tiszta jóvedelmet a városi közpénztár fogja fedezni. Megirjuk röviden ezután, hogy a vasárnap lezajlott tűzoltó-bálon hajnali 2 óra tájban Hodák István önkéntes tűzoltó »egy nő« miatt összeszólalkozott társával s mert részeg volt, nemesak hogy botrányt csinált, de az őt kivezetni akaró rendőrt ültgelni kezdte. A tűzoltók közül sokan védelmére keltek és valóságos harez fejlődött ki az ügyeletes rendőrbiztos, rendőrök és közöttük. — A 7 ózan rész a megtámadott rendőrök védelmére sietett s miután a dühöngőt letartóztatták, 3 óra tájban a bált is feloszlatta. Mandel Ferencz rendőrbiztos, akinek tapintatos eljárása háritotta el a nagyobb veszedelmet.

* A tűzoltók papja meghalt. Csikszentháromsági Várady Ferencz csákováai esperes plébanos 50 éves korában meghalt. Az elhunyt pap szerény életmódja mellett összes jóvedelmét jótékony célokra fordította. A tűzoltás ügye iránt is nagyon érdeklődött s az 1888.

évi országos tüzoltó kongresszus érdemeinek elismerésül a magyar tüzoltók főpapjának választotta.

* **Adomány a népkönyha számára.** Schiffner Ede I. sz. kanonok a Szent-Vincent intézeti népkönyha számára a napokban újlag 50 frtot adományozott. A Vincze intézet lapunk útján mond köszönetet, a nemes lelkű adományért; magunk részéről még csak annyit fűzünk hozzá és reméljük nem hiába, hogy »vivat sequentes!»

* **Helyettesítések a nagyváradi bíróság-nál.** A nagyváradi kir. törvényszék felelősségi tanács elnöke: Jelentsik István — mint részvétellel értesülünk — hetek óta súlyos beteg. Hivatalában Gyöngyössy Lajos kir. tszéki bíró helyettesíti. A törvényszék vasárnap délelőtti plenáris ülést tartott, mely alkalmával a dr. Kiss Dániel b.-ujfalui járásbíró betegsége tartalmára dr. Csathó Zsigmond nagyváradi tszéki albirót rendelte ki helyettesül.

* **A biharmegyei kör márczius 5-én tartandó estélye** iránt nagy az érdeklődés. A meghívókat már szétküldték. Az est műsora a következő: A Schnürmacher-Pazar vonószenegyes társaság Mendelssohn egyik vonószenegyesét adja elő. Fáy Szeréna asszony elszavalja Arany »Hidavalás«-át, Komáromy Mariska éneklő Belezna Antal nótáit, Endrődi Sándor költeményeket mutat be, Gazsi Mariska kisasszony Lázár Bélának Bál előtt című magánjelenetét játssza el, Csetényi Juliska k. a. A gyermek bizalmá című költeményt szavalja. — A hangversenyt táncz követi, melyre Belezna Antal »bihari csárdás«-t írt. A tánczrend is igen érdekes és művészi becsű munka. Az estélyen Biharmegye előkelőségei közül igen sokan lesznek jelen.

* **Tizenegy család tűzveszélyben.** Halálos veszedelemben forgott vagy hatvan ember egy aradmegyei pusztán. Mint ugyanis levelezőnk írja, a nevezett éjjel Steingenberger Mihály csermői földbirtokos tanyáján tűz ütött ki, amelynek egy több mint 30 öl hosszú cseléd-pavilon esett áldozatul. A benne lakott — körülbelül hatvan személyből álló — 11 család a mély álomból csak a legutolsó percében az égő gerendák recsegésére ébredt fel, amidőn már mentésről szó sem lehetett. A szegény cselédségnek mindene, még az ágyneműje is elveszett, nemkülönben a padláson volt gabona és egyéb élelmiszerek is odaégtek. A tűz állítólag gyújtogatás folytán keletkezett. A gyújtogatással egy elcsapott bérrest gyanúsítanak, ki kevéssel ezelőtt szintén a cselédházban lakott. A vizsgálatot megindították.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nvárad város jogügyi bizottsága tegnap d. u. Dus László tiszti főügyész elnöke alatt ülést tartott. Első sorban Hevesvármegye átiratát vette tárgyalás alá s egyhangú véleménye mellett terjeszti azt vissza, miszerint a törv. hat. bizottság a hirdeti 25. §-nak, mely szerint az egyéves önkéntesek két évi szolgálatára kötelezhetők; megváltoztatása iránt hasonló szellemű feliratot intézzen az országgyűlés képviselő házához. — A VIII. gyógyszer-tár ügyében ugyancsak egyhangulag kimondta, hogy a város közönségének joga van felkérni a minisztert, miszerint az új gyógyszer-tár személyes jogát a pályázók egyikének, a kit t. i. a közgyűlés arra érdekesnek talál, adományozza, mert a kérvényezési jog politikailag biztosított közszabadságjogot képez; de meg ha egy község nyilatkozhatik valamelyik pályázó mellett, lehetetlen, hogy a városnak, mely egyuttal község is, kevesebb joga legyen, egy bizonyos ügyben csak azért, mert egyszersmind törv. hatósági joggal van felruházva. Megjegyezzük a magunk részéről, hogy ugyanazon közgyűlés, mely ezen kérdést vita tárgyává tette, felkérte a minisztert, hogy a »László«-malom részére 200.000 frt kamat-

nélküli államkölesönt engedélyezzen, tehát szabad kérvényezési jogát szabadon gyakorolta. Részünkről azt hisszük, hogy a miniszter ily esetben is figyelemmel lesz a törvényhatóság világos óhajára, nem csak a mikor bizalmi feliratokat intéz. A kávéházak, vendéglők, kávémérések és cukrászatokról készített szabályrendeleti tervezetből 6 szakaszt tárgyalnak le s azokat a főkapitány felvilágosításai után némi módosítással elfogadják; a leglényegesebb intézkedése az új szabályrendeletnek az lesz, hogy a kávéházak nem lesznek számhoz kötve. A hátralevő szakaszokat szerda délután tartandó folytatólagos ülésben fogják tárgyalni.

* **Temetések.** Pelikán Ignác, nagyváradi köztisztviselőnek örvendett polgár temetése vasárnap délután 4 órakor ment végbe nagy részvét mellett. A gyászkocsi után haladt az ipartestület előjárósága, a szűcsök egyesülete, a munkás betegsegélyző pénztár és az iparos-iffjak önképző köre, az iparos kör képviselő gyászlobogók alatt. A koporsót szebbnél szebb koszorúk borították, melyeknek feliratai többek közt következők voltak: Felejtethetetlen férjemnek — bánatos özvegye, Szeregett atyáknak — Mariska, Béla, Pelikán bácsinak — Vilibádné és családja, A legjobb keresztatyáknak — Béla. A gyászszertartást Körössy Endre segédlelkész végezte és az iparos-dalárda összevágó éneke után a gyászoló család zokogása közben megindult a menet az olaszii temető felé, ahol örök nyugalomra helyezték a megboldogultat. — Ugyancsak vasárnap délután nagy közönség részvételével helyezték örök nyugalomra Dutka Sándort is. Az udvaron felállított ravatalon fekvő díszes koporsót szebbnél szebb koszorúk fedték, melyek közül különösen kitűnt, a Biharmegyei központi főszolgabíró díszes koszorúja széles szalagjával. A temetési szertartást Dencs János esperes segédlettel végezte, mely után a temetkezési intézet testőrei a 4-es fogatú díszes hallottas kocsi helyezették az elhunytat és a nagyszámú résztvevő közönség kíséretében az olaszii sírkertbe örök nyugalomra helyezték. A temetésen jelen voltak: Kiss Elek főszolgabíró, Kenéz Sándor, dr. Makay Pál, Sábel János, Ferdényi Kálmán, dr. Wimmer. Király Viktor és még számosan, akik a család fájdalmában őszintén osztoztak. A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi dísztemetkezési intézete végezte.

* **Farkasok Debreczenben.** Rossz idő jár mostanában még a farkasokra is. A múlt napok csikorgó hidege kizozta őket és beüzte falvakba városokba, a hol bizony nem a legbarátságosabban bálnak el velük. Debreczenből írják, hogy ott már a városba is behatolnak az ordások. Az ottani mentelep ősmesterét a színházból hazamenet a nyílt utcán támadta meg egy hatalmas farkas. Az őrmester revolverét sütötte az ordosra, mire az tovább állt. Néhányan üzőbe vették ugyan a menekülő fenevadat, de nem sikerült leteríteni. A debreczeni tanyákon pedig napról-napra jelentkeznek az éhségtől gyötört farkasok. Egy földműves már le is puszkázott kettőt s nagy diadallal vitte be a városba.

* **Pályázók az ellenőri állásra.** Nagyvárad-város törvényhatóságánál Jablonszky Emilnek adópénztárnokká lett megválasztása folytán üresedésbe jött ellenőri állásra pályázók száma szaporodik. Lakos Lajos II. oszt. számtiszt kivül — mint értesülünk — Markovits Sámuel I. oszt. számtiszt és Dieker Illés pénztári segéd is pályázik. Markovitsnak és Lakosnak van legtöbb kilátása a sikerhez.

* **Sikkasztó könyvvezető.** A bánfalvai takarékpénztárnál a napokban nagy sikkasztásnak jöttek a nyomára. A sikkasztást Wilhelm Soma, a takarékpénztár könyvvezetője követte el. Eddig több mint 20.000 forint elsikkasztására jöttek rá, de miután még nem vizsgálták át az összes könyveket, azt hiszik, hogy az el-

sikkasztott összeg 25.000 forintnál is több lesz. Wilhelmet már régebben elmozdították állásától.

* **Esküdtszéki tárgyalások.** A nagyváradi kir. törvényszék mint sajtóbírósa előtt a jövő márczius havában két esküdtszéki tárgyalás lesz. Az egyik, mint már említve volt, Lovassy Andor, a »Sz—g« szerkesztője ellen Székely János által indított sajtóperben márczius 13-án, a másik pedig Schrodtt Lajos aradi lakosnak ifj. Kinerig Péter és társai elleni ügyében márczius 27-én.

* **Payer Gyula Esztergomban.** Az északsarki utazó márczius 31-én az esztergomi fürdőszállodában felolvasást fog tartani dr. Walter Gyula hercegeprimási titkár felkérésére. A felolvasás iránt már is nagy érdeklődés mutatkozik.

* **Gyászjelentés.** Özv. Antalóczy Adolfné szül. Tiehy Ilona; valamint gyermekei: Antalóczy Piroška, férj. Jerzsák Istvánné, férjével s fiukkal Sándorkával; Antalóczy Sándor; Antalóczy Aladár; Antalóczy Anna és Antalóczy Rózsa a rokonok nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják a legjobb após, nagyapa, szépapa és rokon antalóczy Antalóczy Sándor 1848-iki nemzetőr főhadnagy, hites ügyvéd, Biharmegye alleveltárnoka és földbirtokosnak hosszas szenvedés után, életének 77-ik évében, f. évi február hó 24-én d. e. 9 és fél órakor törzént gyászosan elhunytát. A megboldogult hült temetési f. évi február 26-án d. e. 10 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint Pelbárthidán beszenteltetni s a pelbárthidai sírkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunytak rokonai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Pelbárthida, 1895 február 24. Béke hamvaira!

* **Megégett az oltár előtt.** A brüsszeli szervita templomban a nagymise alatt a misemondó papnak a ruhája ismeretlen okból meggyuladt. Mire segítség érkezett, a szerencsétlen pap oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy felépülése nem valószínű. A zsufolásig tett templomban az égő lelkész láttára óriási panik támadt. Az emberek hanyatt-homlok rohantak a kijáratok felé s az óriás tolongásban igen sokan megsebesültek.

* **A lóvizsgálat be van fejezve.** Alexander Lajos városi állatorvos tegnap jelentést tett a rendőrkapitányi hivatalnak arról, hogy megbízatásában eljárta. A lóvizsgálat eredménye, hogy összesen 44 drb lovat vezettek elő a lóvásártérre, amelyek mind egészségesek. Ménlova egyet sem mutattak be.

* **Örökre elaltatták.** A Rókus-kórházban levő II. sebészeti klinikán, megdöbbentő szerencsétlenség történt. Dr. Réczey Imre egyetemi tanár klinikájára feljött egy már napok óta a kórházba járó páciens, kinek jobbkezének ujjait a gép elszakította. A beteget dr. Réczey meg akarta operálni. A műtét elvégzése előtt a tanár legalaposabban megvizsgálta a beteget, hogy az kibírja-e az operáció elvégzéséhez szükséges narkózist. A tanár a pácienst elég erősnek találta, de azért a kellő elővigyázati intézkedések után tíz grammnyi kloroform alkalmazásával narkotizálta a beteget. Óriási lett azonban a tanárnak és környezetének rémülete, mikor észrevették, hogy a szerencsétlen ember a műtét befejezése után semmiféle életjelt nem adott. Dr. Réczey és a körülötte lévő 12 orvostanhallgató másfél órán át megtett minden élesztési kísérletet, de hiába. A szerencsétlen ember a narkózis alatt meghalt. Dr. Réczeyt az eset roppant izgalmába hozta s alig tudott magához térni a szerencsétlenség hatása alatt. Tanítványai azonban akik látták, hogy tanárjuk az operációnál a legnagyobb elővigyázattal járt el, valószínű ovációt rendeztek professzoruknak, a ki a megdöbbentő esetről jelentést tett a hatóságoknak.

* **Rendőri hírek.** Az öngyilkos Kohn Mórész nem azért igyekezett a halálba, mert állítólag hűtlen volt hozzá az ideálja — ha-

nem, mert ő volt hűtelen a reá bizott kasszához. — Esernyőket lopott Puskás Ferencz, aki foglalkozására nézve »szívfaeserő művész«, vagyis koldus. Letartóztatták. — Egy gyűrű miatt vád alatt. Jakus Kálmánnak megtetszett a Sz. Albert gyűrűje; megalkudtak rá és egy ötöst szurkolt ki érte a vevő. Másnap az aranyműves 50 krra becsülte az ékszer, ezért Jakus család miatt jelentette fel ellenfelét. — Szalmát lopott. Zabot, szénát lopni megjárja, különösen ha huszár teszi. A paripája kedvéért sok mindenre képes a katona, de szalmát lopni egy czibilnek, szalmát, amely olyan olesó portéka, hogy azért koczkára tenni a becsületét, már az utolsó dolog. Így dörmögött magában Bernáth Mór, aki azt állítja, hogy M. L. hordta el az ő szalmakazlát. Nem is hagyta a jussát és feljelentette a gyanusítottat.

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-50, 7-15 — 3-46.	Budapest felé 2-25, 8-43, 11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvárról 2-18, 10-44, 11-41, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-19, 7-15, 2-24, 4-00, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-33, 10-15.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-28, 9-07.	Vaskóh-Belényes felé 5-10, 2-10.
Gyoma-Kőről 10-10, 8-02.	Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05.
Ermihályfalváról 8-15, 9-22.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A közönség köréből.

Köszönet-nyilvánítás.

Szeretett férjem végtisztességén megjelent nagyvárad kereshedelmi és iparkamara elnök-ségének az ipartestület és az iparos ifjusági egyeslet tagjainak, a szües szakosztálynak a nagyvárad munkás betegsegélyző egyeslet tagjainak, továbbá mindazon rokonoknak, jó barátoknak, és ismerősöknek, kik megjelenésük által enyhíteni törekedtek fájdalmaimat, a legmélyebb köszönetem nyilvánítom.

Nagyvárad, 1895. febr. 25.

Özv. Pelikán Ignáczné.

Irodalom.

A Herkó Páter, e kitünően szerkesztett vicczlap e heti száma is derekasan beváltja azokat az igényeket, melyeket hozzá fűztünk. Kitünő kontrát ad a politikai lapok kapezaliberális szerenádjához. Ajánljuk az olvasó közönség figyelmébe. Előfizetési ára csak 4 frt.

— **A Politikai Heti Szemle** e heti száma is a megszokott magas színvonalon áll. Igen érdekes és aktuális cikkek, értekezések s más apróságok tarkítják a lapot.

EGYLETEK.

A nagyvárad ügyvédi kamara közgyűlése.

Vasárnap délelőtt 10 órakor tartotta a nagyvárad ügyvédi kamara évi közgyűlését a városháza tauácstermében.

Jelen voltak: Hlatky Endre elnöklété alatt dr. Berkovics Ferencz kam. alelnök, Rádl Ödön, Szász Agoston, Böszörményi Géza, Szaecsvay Akos, dr. Wallner Ödön, Tóth István, dr. Adorján Armin, dr. Gyémánt Jenő, Kunyhósi János, Tóth Dezső, dr. Ehrlich Ignác, Veres János, Jancsó Dezső, Schenk Emil, dr. Márkus László, Erdélyi József, dr. Buna János, dr. Mártonffy Bogdán és dr. Schweiger Ede kamarai titkár.

Elnök az ülést megnyitván és annak határozat képességét konstatálván a tárgysorozat értelmében felolvasatott az igazságügy miniszterhez intézendő, a kamara mult évi működéséről szóló jelentés.

Böszörményi Géza a jelentést elfogadja, de abban felhívni kívánna még az igazságügy miniszter figyelmét arra, hogy az új sommás

eljárásról szóló törvény következtében a kamara területén lévő összes királyi, de különösen a nagyvárad vidéki kir. járásbírósnál a bírói létszám feltétlenül szaporíttassék.

A közgyűlés az indítványt elfogadta és elrendelte a felterjesztésnek ez irányú pótlását.

Az igazságügy miniszterhez intézendő felterjesztés felemlíti azon mizerábilis állapotokat, melyek Nagyváradon a törvényszéken és a bírósnál a helyiségek szűk volta miatt uralkodnak. A kamara már több ízben felszólalt ez ellen, de hasztalanul, mindössze a törvényszék büntető osztálya lett egy a ezélnak teljesen meg nem felelő bérépületbe átköltöztetve. Mindez azonban még hagyján lenne, de sokkal nagyobb baj, hogy kevés a bíróság létszáma, melynek káros hatása különösen a polgári pereknél észlelhető, melyeknél a közönség nem győzi várni a befejezést. Különösen fokozódtak a bajok a sommás eljárásról szóló törvény életbe léptetése által, miért is a tvszék polgári osztályánál legalább 3 bíróval kellene szaporítani a létszámot, annál is inkább, mert tudvalevőleg már a sommás eljárás életbe léptetése előtt is a bírák túl voltak halmozva, azóta pedig a munka megkétszereződött. De kevésnek bizonyult a bírák száma a járásbírósnál is, különösen pedig a vidéki kir. járásbírósnál, hol a munkát a legjobb akarat mellett is alig győzik s a restencziák már ijesztő mérvben kezdenek szaporodni.

A jelentés továbbá, mint kiváló sérelmet hozza fel a budapesti kir. tábla elnöke által kiadott körrendelet azon pontját, mely szerint a felebbezésekre nézve az ügyvédeknek azt tolmácsolja, hogy az igazságszolgáltatás gyorsasága érdekében a hozadalmas fejtegetésektől tartózkodjanak. Erre nézve kéri a minisztert, hogy intézkedjék miszerint a törvény által biztosított ügyvédi szólás szabadság mindenki által, különösen pedig a bíróság által tiszteletben tartassék.

Ezután pedig sürgősen kéri az igazságügyminisztert az ügyvédi rendtartás gyökeres újja alakítására, az igazság szolgáltatás gyors menetének előlése céljából pedig a bíróságok személyzetének szaporítását.

A jelentés a kamara mult évi működéséről a következő adatokat említi fel:

1894-ben folyó beadvány ügy érkezett 522 drb, elintéztetett mind.

Fegyelmi beadvány érkezett 105 drb, elintéztetett mind.

Panasz 34 érkezett 29 ügyvéd ellen, még pedig magánosoktól 26 drb, hatóságoktól 8 darab.

Új ügyvéd bejegyeztetett 7, kitörültetett 7.

Ügyvédjelölt bejegyeztetett 18, kitörültetett 14, így a bejegyzett ügyvédjelöltek száma az 1895. év január 1-én 35.

Bevétel a mult évben volt 3.434 frt 83 kr, kiadás 1.765 frt 69 kr.

A kamara segély alapja 1895. évi január 1-én takarékpénztári betétben és tőkésített kamatokban 6.815 frt 59 kr.

Ezután felolvasatott a kamarai pénztár és segély alapnak a mult 1894. évről szóló számadása, melyet a gyűlés elfogadott és Ficzek Lajos pénztárnoknak a felmentvényt megadta.

A jövő évre szóló költségelirányzat a következőkben lett megállapítva:

1. Kamarai helyiség bére	180 frt.
2. Ügyész irodai átalánya	100 »
3. Titkár	100 »
4. Pénztárnok irodai átalánya	100 »
5. Irtok fizetése	480 »
6. Szolga	150 »
7. Fegyelmi eljárásokra	50 »
8. Irószerek és nyomtatványokra	100 »
9. Fűtés, világítás	50 »
10. Posta költségekre	30 »
11. Az ezredéves kiállítás költségére megszavazott összeg 1891. részlete	200 »
12. A kamarai segélyalap javára	500 »
13. Előre nem látható kiadásokra	100 »

Osszesen 2140 frt.

Fedezetül szolgálnak részint a mult évi pénzmaradvány és a tagsági dljak, melyek összege 7272 frt 16 kr.

A költségelirányzat megállapításával kapcsolatosan a tetemes összegre rugó tagdíj hát-

ralékok irányában s közgyűlés mellőzte Erdélyi József ügyvéd azon indítványát, hogy a hátralékosok kimutatása felolvastassék, de megbizta a választmányt, hogy a hátralékos tagdíjak behajtását erélyesen szorgalmazza.

A jegyzőkönyvet Böszörményi Géza és dr. Ehrlich Ignác hitelesítették.

Egyéb tárgy nem lévén a közgyűlés fél 12 órakor véget ért.

Nagyvárad kereshedelmi és iparkamara.

972/1895.

Meghívó.

A nagyvárad kereshedelmi és iparkamara kereshedelmi osztálya f. évi február hó 27-én d. u. 3 órakor a kamara helyiségében ülést tart, melyre a t. czimet ezennel van szerencsém meghívni.

Nagyvárad, 1895 február 21.

Reismann Mór,

oszt. elnök.

Az ülés tárgyai:

1. Biharmegye alispánjának véleményét kérő átirata egy Belényesben nyitandó kézi-zálogkölcsön-üzlet biztosítéki összege és a kamatszede mérvének megállapítása tárgyában.

2. A zágrábi társkamara átirata a kereshedelmi törv. 31. §-ának módosítása iránt.

3. Csongrádmegye átirata a 30 literes ürmérő használatának engedélyezése céljából tett felterjesztése támogatása iránt.

4. A budapesti társkamara átirata a vasuti üzletszabályzat 58. §-ában foglalt csomagolási szabályok módosítása tárgyában.

5. A kolozsvári társkamara átirata a tengeri vámmentes behozatala és olesó szállítása iránt intézendő felterjesztése tárgyában.

6. A temesvári társkamara a kereshedelmet érintő több rendbeli javaslata.

7. A meghívók szétküldése után esetleg napirendre tűzött ügyek.

996/1895. sz.

Meghívó.

A nagyvárad kereshedelmi és iparkamara iparosztálya a folyó évi márczius hó 1-én délután 3 órakor a kamara helyiségében ülést tart, melyre a t. czimet ezennel van szerencsém meghívni.

Nagyvárad, 1895. február 25.

Bertsey György

oszt. elnök.

Az ülés tárgyai:

1. A szegedi és a miskolczy társkamarak átiratai a hazadó-mentességek meghosszabbítása ügyében tett felterjesztésük támogatása iránt.

2. A meghívók szétküldése után napirendre tűzött ügyek.

F A R S A N G.

A Szent László-nyomda estélye.

A Szt. László-nyomda személyzete tegnapelőtt este kedélyes, táncczsal egybekötött társas-vacsorát rendezett a Fekete Laczi jóhírű vendéglőjében. A 40 és egynehány tagból álló kis társaság oly kedélyesen, oly vigan találta magát, mintha mind egy és ugyanazon családnak lettek volna tagjai. A jóízű vacsorát kellemesen fűszerezte Novák Kálmán egy zajos tapsokkal fogadott monológgal s Sarkady Béla kitünően előadott költemény a »Fogoly lengyel« elszavalása által. A kitünően sikerült este a nyomdászok önképzője javára igen csinos összegecskét eredményezett. Azon összetartozandóságnál fogva, mely a hírlapírókat a nyomdászokkal összeköti: a »Tiszántul« szerkesztősége testületileg részt vett a mulatságon. Vacsora után táncz volt reggelig.

Jelen voltak:

Asszonyok: Fally Henrikné, Fritz Károlyné, Gáll Józsefné, Krupka Szilveszterné, Sarkady Józsefné, Steininger Sándorné, Schmidt Gyuláné, Tunyoghi Józsefné, Tonka Györgyné, Dobay Imréné.

Leányok: Dobay Erzsike, Ecsedy Krisztina, Fally Ludmilla és Irma, Gáll Karolin, Novák Irma, Tunyoghi Vilma, Vass Mariska.

Nyomdászok bálja. Fényes sikerű mulatság tartott a nagyvárad-i könyvnyomdászok önképző köre javára vasárnap este a »Zöldfa« nagy termében. A mulatság hangversenynyel és tánczszal volt egybekötve, különösen kiemelendő a műsorból Csetényi (Böhm) Juliska remek szavallata. A négyeseket 60—80 pár tánczolta. A mulatság mely csak a reggeli órákban végződött szép jövedelmet hozott az önképző osztály javára.

Tüzoltó-bál.

Vasárnap este zajlott le a Fekete Sas nagytermében a farsang legnépesebb és legnagyobb anyagi sikerű bálja, az erkölcsi sikerről azonban, sajnos, ezt épen nem mondhatjuk el, mert itt a tűzoltó-bál mindig a legalacsonyabb nivót szokta elfoglalni; minek illusztrálására csak a lapunk más helyén leírt incidensre hivatkozunk. A zsufolásig megtelt bálteremben ott volt Nagyvárad valamennyi szemre való Kati, Zsuzsi, Julesa és Terkája, és a tűzoltóság teljes számban, kik fáradhatatlanul tánczoltak a csinos szobaczezusokkal és termes főzőnőkkel s e közben folyt az a rendkívüli épületes társalgás, mely a tűzoltó-bálnak a speciálitása s a melyben szent Florián, a tűzoltóság védszentje, bizonyára nem sok gyönyörűséget talált.

A reggeli 3 órákor rendőri hatalommal felosztatott bál tehát kitűnően sikerült; legalább ezt állítják a tűzoltók és a bál publikum.

Jótevény táncmulatság.

Az idei farsang utolsó táncmulatsága Margitán a róm. kath. iskola javára. febr. hó 24-én tartatott meg. Jóllehet e kis városban a farsangon át egyik bál a másikat érte, még is szép számu közönség gyűlt egybe, melyet a fesztelen jókedv kivilágos viradtig tartott együtt. A bál azon felül, hogy egy kellemes estészerzett a margitai fiatalságnak s a szórakozás végett megjelent vendégeknek, az iskola céljaira 50 frt tiszta hasznót juttatott. A négyeseket 30 pár tánczolta.

Jelenvoltak:

Asszonyok: Árvai Józsefné, Baróthi Ferenczné, Beszenszky Dánielné, Bornyi Józsefné, Hintalan Iguáczné, Hirschmann Konrádné, Horváth Istvánné, Horváth Józsefné, Jancsó Béláné, Keeskes Sándorné, Környei Kálmánné, Kulcsár Teréz, Kiss Józsefné, Lipeckzi Gyuláné, Mangel Józsefné, Máté Jánosné, Majszter Gyuláné (Dód p.), Nyisztor Józsefné, Nyisztor Mihályné, Pichelmayer Antalné, Rácz Józsefné, Richter Zsigáné, Szabó Józsefné, Sziki Dánielné (Ér-Adony), Szilágyi Sándorné Vágnerné (Brassó) stb.

Leányok: Árvai Róza, Beszenszky nővérek, Baróthi Teréz, Fick Tilda, Fráter Matild (Nagyvárad), Füzessi Terka, Hintalan Mariska, Horváth Ilona, Kis Róza, Kója Erzsike, Majszter Irma (Dód p.), Nagy Ilonka (Székelyhid), Pichelmayer Róza, Rácz Róza, Szabó Irma, Szabó Terka, Sziki nővérek (Ér-Adony), Sztoták Terka, Szvezenyi Erzsike.

A magyar eszékei kaszinó bálja.

Mint minden évben úgy az idén is igen jól sikerült a magyar eszékei kaszinó bál, mely f. hó 23-án tartatott meg a nagyvendéglő e célra igen csinosan feldisített termében. A vendégeket Nyisztor Alajos főszolgabíró és Tokody Sándor ügyvéd fogadták — kik mindent elkövettek, hogy ne csak a magyar-eszékei fiatalság hanem a Nagyváradról kijött fiatal emberek előtt is feledhetetlen maradjon a kaszinó bálja. És ezt el is érték; mert még reggel hét órákor javában folyt a táncz — s a fáradtságot nem ismerő fiatalság még ekkor is csak a mamák hősies fellépése után hagyta

abba a tánczot. A négyeseket Oláh József rendezte ügyesen. A kitűnően sikerült estélyen jelenvoltak.

Asszonyok: Nyisztor Alajosné, Göndöcs Lászlóné, Glatz Vilmosné, Korda Andorné, Bartók Kálmánné, Középeßy Kálmánné, Vertán Lajosné, Vertán Zoltánné, Géczy Jánosné, Tokody Sándorné, Dessewfy Emilne, Venter Jenőné, Moga Demeterné, Liszka Józsefné, Kitz Józsefné, Klósz Antalné, Nagy Jánosné, Pópa Mihályné, Jancsó Emilné, Ritter Ferenczné, Polák Lajosné, Wolkstein Imréné,

Leányok: Glatz Irén, Glatz Vilma, Göndöcs Irén Középeßy Mariska, Géczy Annuska, Vertao Marianna, Tokody Piroksa, Moga Eleonora, Liszka Erzsike, Égethő Jenő Strohbach Ilka, Soucup Mária, Hirschman Fanny, Losonczy Juliska. Végül a hölgyek kérésére felemlítjük, hogy a második négyest a következők tánczolták: Pópa Miklós — Égethő Zseni, Papp Károly — Gécz Annuska, Egán Viktor — Glatz Irén Algay Vilmos — Glatz Vilma, Moldoványi Iván — Göndöcs Irén, Ajtay Gyula — Hirschmann Fanni, Verner Kálmán — Középeßi Mariska, Némethy Ferencz — Liszka Erzsike, Menszáros Pál — Moga Eleonora, Dessewfy László — Strobach Ilka, Nyisztor Alajos — Soucup Marie, Oláh József — Tokody Piroksa, Baranyai Árpád — Vertán Marianna, Ravaszdy Barna — Losonczy Mariska, Szöllösi Ferencz — Bartók Kálmánné, Kolb Géza — Vétz Józsefné, Dr. Breider Mór — Klosz Antalné, Bartók Kálmán — Korda Andorné, Jancsó Emil — Középeßi Kálmánné, Moga Valér — Pópa Mihályné, Bottó Ferencz — Venter Jenőné, Kutny Gyula — Vertán Zoltánné stb. 25—30 pár.

REGENY-CSARNOK.

Inkognitó.

Jüngst A. elbeszélése.

(3)

Fordította: Bárcziházi Bárczy Margit.

I.

— Legkegyesebb herczegnőm feleli, hogy Hermann herczeg más udvarmestert fog kismelni, ki utazása céljához vezesse.

— Természetesen, hiszen a foglyok mindig eszkortirozva lesznek — felelé szárazon a herczegnő s bosszusan czipkedé a divány rojtjait. De azért semmi esetre sem adom fel tervemet Schönfeld? Legrosszabb esetben is le tudom rázni a kényelmetlen utitársat.

— Kegyelmes herczegnőm nem gondolja, meg, mily különös néha a véletlen játéka, egy meggondolatlan szó, egy vigyázatlan mozdulat mindent elárulhat s fonségedet a legkellemetlenebb helyzetbe sodorhatja. Nem nyújthatok segédkezet veszélyes vállalatokhoz — végzé beszédét Schönfeld kisasszony, mialatt újra föl vette első meglepetésében elejtett munkáját.

— Nem lehet, igazán nem lehet Hella herczegnő!

— Oh jaj! Szegény gyermek, mondja le minden reményedről, minden veszve, ha újra kezdi himzését! — Kiáltá a herczegnő furesa felháborodással. De azért mégis enged akaratomnak, nemde Schönfeld? s ezzel barátságosan integetett a szegény megkínzott matróna felé. Csak vonakodik előbb kissé, de ezt méltánylom is. Ha én egy makranczos kis herczegnő felügyelőnője volnék, hasonlóképen cselekednem. Különben tudja: »ce que la femme veut, Dieu veut.« Azaz, amit egyszer Hella herczegnő fejébe vett, azt keresztül viszi, ha török szakad is.

II.

Burgsdorf Géza gróf, Hella herczegnő gyámja és nagybátyja, elégedetten dörzsölé kezeit, midőn unokája levelét vette, melyben értesíti, hogy Aldringen grófné meghívását elfogadta s május első napjaiban illő kíséret mellett elinduland.

»Hála Istennek, jó helyt volna a kiesi nyáron át mondá mosolyogva az agglegény.« Most már Trouville maradhat, én Hinerlsbe megyek Coburg herczeg régen hív már oda. Később Grácson át haza mehetek, s ez alkalommal

az Aldringen kastélyban is leróhatom az illem adóját.

— Na megszabadultunk volna a kis forgószéltől egy időre. — mondá a herczeg bizalmasan nevének. Remslem Aldringen télire is ott tartja. Szavamra mondom nem ellenezném, hisz az ember soha sem tudja hányadán van vele; kaczag, sir, hizeleg dureszkodik, és ezt mind egyfolytában, valódi enfant terrible.

— Nem ideáalom annyi bizonyos, — felelé a herczegnő, mialatt összebb voná válai körül a puha csipke kendőt. Már izgatott vagyok, ha ezen forgószélet termeimbe rohanni látom. Férjhez kellett volna adnod még tavaly Richárd herczeghez, s így egyszerre lerázhattunk volna minden felelősséget.

— Igen ám, ha csak úgy menne, de neki különös fogalmai vannak szerelem s lelki rokonszenvről; nagybátyja pedig, ki egyszersmind gyámja is, habár nem támogatja ebben, nem is akadályozza. A kiesike azonban nem hibás; atyjától örökölte ezt. — Waldemár unokafivernemnek is tulfeszített fogalmai voltak a lélek harmoniájáról s több effélékről. Mindenáron azon volt, hogy egy szegény nevelőnőt vezessen oltárhoz, míg nem atyám komoly beavatkozása észre nem téríté.

Képzeld csak, egy hohenstein Bedburg herczeg, s egy polgár leány! Mily szegény! S mégis csak évek multán határozta el Waldemár, hogy a neki szánt Burgsdorf grófnét elvegye s ennek szolid milliói által megrongált anyagi helyzetét javítsa. Persze nem soká élve, korán meghalt a szerencsétlen fiótás!

— Míg a herczegnő legközelebbi rokonai örültek, hogy tőle, mint valami súlyos tehertől megszabadultak, addig ő czekeleyszámu kíséretével a beteg Beuchlin ur helyett egy másik udvarmesterrel, Schönfeld kisasszony udvarhölgygyel, s megfelelő szolgaszemélyeztetel vígan indult ki a világba. Az udvarmester egy szolid öreg ur volt, minthogy avanszirozásról nem igen lehetett szó Hohenstein Bedburgban, hamar lerázta a nyakáról. Amint azt Hella herczegnő eleve megjósálá Schönfeld kisasszonynak. Már Frankfurtban kegyesen utnak bocsátá.

— Kedves udvarmesterem szólott ő legszeretetre méltóbb mosolyának — ön híven elkísért engem eddig saját énje feláldozásával, gondoskodva kényelméről most koronázza meg tettét még azzal, hogy számunkra egy Münchenbe induló vonaton helyet készít; akkor önt felmentve kellemetlen kötelessége alól megengedem, hogy hazájába visszatérjen.

— De fenség — viszonzá az öreg ur — »mindenkor fogom méltányolni a megtiszteltetést.«

Csengő kaczag szakítá őt félbe.

— Csak frázisokat ne kedves udvarmesterem. Sajnos, nagyon is jól tudm, mily teher önnök ezen czéltalan ut s menynyire vágyik neje, a kaszinó s a szokott L'hombre után!

— Boksánat fenség a herczeg parancsa...

A herczegnő összeránczolja homlokát kissé felvonta szemöldeit.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Albrecht főherczeg halála.

Budapest, febr. 25. (Saját tud. táv.)

Albrecht főherczeg holnap temetésén a legújabb rendelkezések szerint, Ferencz József király Vilmos német császárral közvetlenül a koporsó mögött fognak haladni. A kapuczinusok templomától visszafelé szintén egy fogatban megy a két uralkodó. Vilmos császár szerdán este utazik vissza Berlinben. A főherczeg ravatalához, amely az udvari plebánia templomban van, ma reggel 8 órákor bocsátották be a közönséget. Az ezüst koporsó amelyben a tetem fekszik, fekete menyegzet alatt arany szövethől készített teritőn

nyugszik. Az oltárok feketével vannak bevonva. Három oltárnál folyton miséznek. Pétervárról érkezett telegramm szerint az ottani Katalin templomban csütörtökön délelőtt gyászistentisztelet lesz a főherczeg lelkiüdvéért.

Közös költségvetés.

Budapest, febr. 25. (Saját tud. táv.)
A jövő évi közös költségvetés előmunkálatait Albrecht főherczeg halála megakasztotta. A közös hadsereg költségvetésének beállításánál a főherczegnek, mint a hadsereg főfelügyelőjének jelentékeny befolyása volt, úgy annyira, hogy Albrecht főherczeg katonai irodája rendszeresen felülvizsgálta a hadügyminiszter előirányzatát. Bécsi tudósítónk értesülése szerint az Albrecht főherczeg befolyásának eltűnése valószínűleg maga után vonja az orosz határszéli erődítések gyorsabb tempóját.

Kossuth Ferencz utja.

Budapest, febr. 25. (Saját tud. táv.)
Kossuth Ferencz Nápolyból, a hol két hetet töltött, február 28-án érkezik vissza Budapestre. Kossuth Ferencz a jövő hó-

napban költözik a József-körut 23. sz. ház első emeletén lévő végleges lakásába, melynek berendezésén serényen dolgoznak.

Kilépés a pártkörből.

Budapest, febr. 25. (Saját tud. táv.)
Putnoky Mór országos képviselő ma a következő levelet intézte Bartha Miklóshoz az orsz. függetlenségi párt alelnökéhez: Elhatároztam, hogy a függetlenségi és 48-as pártkör kötelékéből kilépek. Azon tiszteletteljes kéréssel fordulok hozzád, hogy kilépésemet tudomásul venni és azt a pártkörnek bejelenteni szíveskedjél.

Elveszett hajó.

Budapest, febr. 25. (Saját tud. táv.)
Hamburgból érkezett telegramm szerint a kiugdom liverpooli 1400 tonnás gőzös alkalmasint elsüllyedt, miután decz. 24-ike óta semmi hír sem érkezett róla.

Közgazdaság.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. febr. 25-én.	
Magyar aranyjáradék 4%	— — — — 124.—
Magyar koronajáradék —	— — — — 99.20
Magyar vasuti kölesön aranyban 4½%	— — — — 128.—

Magyar vasuti kölesön ezüstben 2½%	— — — — 104.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — 125.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — 98.25
Italmérési jog megváltási kötvény —	— — — — 100.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény —	— — — — 98.25
Magyar nyereségi sorsjegy-kölesön —	— — — — 162.25
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön —	— — — — 152.75
Osztrák járadék papirban —	— — — — 101.75
Osztrák járadék ezüstben —	— — — — 101.75
Osztrák járadék aranyban —	— — — — 125.—
Osztrák korona járadék —	— — — — 101.—
1860. osztr. államsorsjegyek —	— — — — 159.25
Osztrák-magyar bankrészvény —	— — — — 1085.—
Magyar hitelbank részvény —	— — — — 468.50
Osztrák hitelintézet részvény —	— — — — 398.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény —	— — — — 388.50
20 frankos arany (Napoleon d'or) —	— — — — 982.—
Német birodalmi márka —	— — — — 60.40
London vista —	— — — — 123.80
Paris vista —	— — — — 49.10
20 márkás arany —	— — — — 12.08

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

1109/1895. sz.

Értesítés.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur, 10536. III. 1895. sz. leiratára való hivatkozással van szerencsénk az érdekelt köröket értesíteni, hogy Galicziának Czorskow és Stanislaw nevű politikai kerületére nézve a múlt évben 64051. és 71661. sz. a. elrendelt árubehozatali tilalmat miután a járvány ezen területeken már megszűnt, ezennel hatályon kívül helyeztetett.

Nagyvárad, 1895. február 23-án.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

Janky József s. k.,
elnök.

Dr. Sarkadi Lajos s. k.,
titkár.

Szent László-nyomda-részvénytársaság

Nagyváradon, Apáczai-utca 3. szám.

Ajánlja magát a nagyérdemű közönségnek mindennemű könyvnyomdai munkákra úgy mint:

Napi és heti folyóiratok, irodalmi művek, iskolai értesítők, úrlapok, rovatos ívek; továbbá diplomák, részvények, oklevelek, bizonyítványok, eljegyzési és esketési kártyák, névjegyek, gyászjelentések, bál meghívók, tánczrendek, számlák, árjegyzékek, körlevelek, jegyzői, ügyvédi és közjegyzői nyomtatványok, valamint falragaszok legizlésebb kivitelben való előállítására, úgy fekete mint színes nyomással a legutányosabb árak mellett.

Raktáron tart egyházi nyomtatványokat, u. m.: **Kereszteltek, Egybekeltek és Megholtak anyakönyve, ezeknek kivonati izei, Templomszámadási ívek, Bevétel- és Kiadás, Alapítványi jelentések,** stb. stb.

Megrendeléseket elfogad a nyomda üzletvezetője.

A nyomda egészen újonnan a legdivatosabb és izlésebb betűkkel, valamint légszesz-motorral van felszerelve és elsőrendű munkaerők fölött rendelkezik.

Mindezeknél fogva vagyunk bátor vállalatunkat a t. cz. közönség szíves pártfogásába ajánlani és maradunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad, 1894. deczember hóban

A Szent László-nyomda-részvénytársaság.

••• Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. •••